

ION ILIE MILEȘAN – 80!

Ne face o mare bucurie să-l felicităm pe colegul nostru, distinsul scriitor Ion Ilie Mileșan, membru al Uniunii Scriitorilor, la Filiala Târgu-Mureș – afirmat ca un talentat prozator, dar și ca eseist, critic și istoric literar –, la împlinirea frumoasei vârste de 80 de ani!

La mulți Ani, Mile!

Le reamintim cititorilor că scriitorul și profesorul universitar Ion Ilie Mileșan s-a născut la data de 29 ianuarie 1933, în comuna Orosfaia, jud. Bistrița-Năsăud.

(Pagina 4)

Primim de la:

• UNIUNEA SCRITORILOR DIN ROMÂNIA:
PRECIZARE

**O clară încercare
de manipulare**

(Pagina 2)

Primim de la:

• UNIUNEA SCRITORILOR DIN ROMÂNIA -
Filiala Târgu-Mureș:

**Ateneul național pentru
minte, inimă și literatură**

(Pagina 2)

“Schimbare la față” la minigaleria Fondului Plastic

de Mana BUCUR

Dacă intrați și chiar vă recomand să intrați în micul magazin binecunoscut sub denumirea de *Magazinul Fondului Plastic* în realitate fiind magazinul Filialei UAPR Târgu-Mureș, veți avea plăcerea de a constata o mare schimbare a spațiului expozițional. Schimbare pe care am gândit-o cu mult timp în urmă pentru a veni în întâmpinarea celor care vor să achiziționeze obiecte de artă și de a-i da o mobilitate lunară magazinului prin organizarea de mini expoziții cu vânzare. Ideea este de a oferi clienților noștri un perpetuum de noutate și totodată expuneri succesive a ultimelor producții ale artiștilor noștri.

(Pagina 5)

Mariana Șerban printre lucrările sale

Literatura română și iluziile ei

Ideea de comunicare cu opera supusă interpretării e fundamentală în demersul critic al lui Eugen Negrici. Literatura veche, în care s-a specializat inițial criticul, e percepută mai cu seamă în grilă stilistică, retorică, dar și din perspectiva teoriei receptării. Cărțile de după 1989 ale lui Negrici (*Literatura română sub comunism*, 2 vol., 2002, 2003 și *Iluziile literaturii române*) se remarcă printr-o schimbare de ton, mult mai radical, mai dez-iluzionat și, evident, mai puțin tehnicist. *Literatura română sub comunism* relevă, înainte de toate, modul în care literatura română a suportat ruptura de tradiția interbelică, în impactul alienant de dogma comunistă. Există însă, cum a subliniat și N. Manolescu, o inadecvare între demersul sintetic al capitolelor generale (mult mai accentuat negative) și cele analitice, în care judecățile sunt mai binevoitoare. În *Iluziile literaturii române*, Eugen Negrici realizează o demistificare a „miturilor” ce au nutrit, cu aura lor idealizantă, valorile literare românești. Căutând să redimensioneze opere literare, autori, orientări literare, criticul are judecăți drastice, necomplete, la adresa unor venerabile „mituri” ale literaturii române, din dorința de a aduce cu picioarele pe

pământ o cultură și o literatură ce a fost, prea multă vreme supradimensionată, din diferite și multe motive: „A te împotrivi inerției sentimentale care face să prospere atâtea opere prăfuite, a refuza să mai cedezi bunăvoinței de a decreta drept excelente produsele mediocrității seculare, înseamnă a submina însuși conceptul de artă și, nu mai puțin, a bloca funcționarea instituțiilor ei: muzeele, antologiile, istoriile literaturii sau cele ale artelor plastice. Și totuși, ar fi trebuit să o facem, înfruntând toate aceste riscuri și, în plus, și pe acela de a repeta o mai veche – dar neconsumată experiență avangardistă. Spiritul critic a fost somat să se radicalizeze, să iasă de sub narcoză și să se situeze în sinceritate”. Literatura română, nu ezită să ne spună Eugen Negrici, este și rezultatul unei energii germinatoare de mituri, al unor complexe, inhibiții, frustrări și angoase (cu teme istorice, neîndoielnic) care și-au oferit drept compensație luxul unor im(posturi) iluzionante, al unor mistificări și inflamări cu substrat mitizant. De la ifosele protocronismului, la „râvna sincronizării cu orice preț”,

(Continuarea în pagina 6)

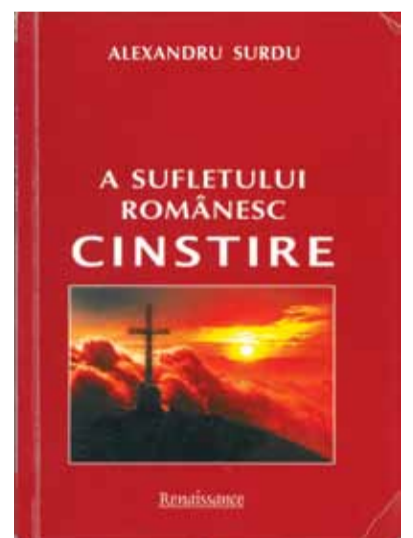
Julian BOLDEA

La izvoarele sufletului românesc

de Eugeniu NISTOR

Filosof și scriitor cu o bogată activitate științifico-filosofică și publicistică, academicianul Alexandru Surdu s-a obișnuit să ne ofere pentru lectură în ultimii ani, din când în când, câte un volumaș de eseuri, plăcute la lectură și elegante, ca ținută editorială. Bine scrise, cu multă expresivitate și delicatețe lingvistică, eseurile din *Comentarii la rostirea filosofică* (2009), *Dragobetele, povestea iubirii la români* (2010) și *Izvoare de filosofie românească* (2010) – nu sunt apariții editoriale obișnuite, ele trecând dincolo de „canoanele” statornicite ale speciei literare: un fin filon de înțelepciune poate fi perceput cu ușurință, de oricine, ca străbătând de la un capăt la altul conținuturile lor. Nu altfel este conceput ultimul volum publicat din această serie – *A sufletului românesc cinstire* (Editura Renaissance, București, 2011). Recunoaștem aici un „stil” de a face eseistică specific filosofilor, prefigurat în cărțile lui Lucian Blaga și Vasile Băncilă și continuat în lucrările lui Mircea Vulcănescu și Constantin Noica – scrieri unde ideea este frumos logodită cu metafora iar neologismele sunt măiestrit împletite cu limbajul vechilor „scripturi”. O undă discretă de parfum ardelenesc, marcat de adâncă chibzuință și de cuminte așezare a gândului peste gând, impregnează toate cele 16 caligrafieri pe teme diverse ale volumului.

Încă din „Prefață” autorul arată descumpănirea sufletească la care a ajuns românul în această epocă a globalizării, când s-a trezit peste noapte deposedat de bunuri, sărăcit și umilit iar, apoi, avem reprezentarea schițată a unei patrii care nu le mai poate oferi ocrotirea necesară fiilor săi, câtă vreme pe străzile orașelor aleargă dulăi hămesiți (Continuarea în pag.6)

CINE SUNT EU?

...și nu e om să nu fi scris o poezie
măcar odată, doar odată-n viața lui...

de Rudy MOCA

... "Nu pretind că mă pricep la poezie, dar degust poezia care trebuie citită la infinit, de fiecare cititor altfel și de fiecare dată altfel. De aceea degust poezia ca și cum aș privi un tablou sau aș asculta muzică" – zicea Umberto Eco. Am o misiune grea atunci când "verisifactorul", cum se autodefineste Liviu Moldovan, este cunoscut mai întâi ca prieten și om și abia apoi poezia sa... când nu mai poți separa omul Liviu Moldovan de cartea sa de poezie. Fragil și pios, trăind parcă "pe furie" cu o delicatețe anacronică, simplu și modest în fiecare gest pregătit să mângâie lumea, fiind veșnic îndrăgostit de oameni și mai veșnic loial soției sale Ana.

Metafore puternice, ample, convingătoare... un aer de amplă suferință și rană poetică, hipertrofiată, asumându-și toată melancolia, singurătatea și suferința lumii, dar și răzvrătirea unui suflet bântuit de setea de viață și dreptate existențială, dobândită prin iluminare poetică: "Cine sunt eu? O frunză-n gălbenită/ Desprinsă dintr-un pom însingurat/ Sunt lacrima de ploaie răvășită/ Pe brazda de țărână de la sat". Bunicilor lui, IUBIRE – arc peste timp într-o mărturisire plină de pioșenie: "Sfios apoi să-nngenunchez/ Lângă mormânt am să rostesc/ Un Tatăl nostru și un Crez/ Să știți că eu vă mai iubesc". Legat de pământul sfânt al locului natal își amintește de "prăjitura omului sărac": "Pe drumul ce în negură se pierde/ S-a rătăcit un nechezat de cal/ Mi-e dor de o bucată de mălai/ De firul crud, proaspăt de ceapă verde". Cartea lui Liviu Moldovan nu este o culegere din "cele mai frumoase poezii" nici o culegere de suspine și lacrimi împachetate în sufletul lui răvășit și singuratic, nici măcar o descătușare confesivă a unor trăiri de un tragism tulburător – este un mozaic din toate acestea. Este o declarație de dragoste în memoria soției sale Ana... ofrandă ficei sale Mihaela și nepoatei Sorina, trimițându-ne la Testamentul lui Arghezi: "Nu-ți voi lăsa drept bunuri după moarte/ decât un nume adunat pe-o carte"! Treptat m-am lăsat furat de un limbaj "impropriu-poetic"... am început să descifrez, având revelații lexicale dintre cele mai neobișnuite. "Să fiu cometa nevăzută/ Să-mi duc traiul printre stele/ Să fiu o lacrimă căzută/ Din ochiul plâns al maicii mele" – zice Liviu în "Aș vrea să fiu"!

Multe, foarte multe poezii sunt adresate memoriei soției sale Ana: "Am avut-o eu în viață/ De tânăr am cunoscut-o/ Pe soția mea, pe Ana/ Prea devreme am pierdut-o"... o tânguire de un tragism tulburător, amplificat în fiecare noapte: "E noapte-n mine, neagră mi-e suflarea/ Visez lumini peste pământul sferic/ Parcă s-a răspândit din ceruri marea"... "Stau pe scaun trist, îngândurat/ Ce va mai fi, eu n-am nicio idee/ În casă-i praf, pe jos nu e curat/ Și vai de casa-n care nu-i femeie"... "Morminte-n piatră ne zidim/ Trăind pe-aceeași emisferă/ Poate cândva să ne-ntâlnim/ De nu acum, în altă eră"... "Voi mai putea iubi încă femeie/ Cum o iubesc și-acum pe ea, din morți/ Cine-mi deschide ale sufletului porți/ Să-și facă loc și-n veci în el să steie?" Credincios și curat se destăinuie: "A fi religios înseamnă a presăra iubire/ A fi milos și tandru cu tot ce te-nconjoară/ Sufletul să-ți vibreze ca orice vioară/ Bolnav de omenie, în suflet și-n simțire"! Relevantă mi se pare descătușarea prin destăinuirea lui Liviu Moldovan, adresată cititorului: "Stimate cititorule... dacă vreodată îți va ajunge în mână această carte și-i vei deschide copertile, mă iartă pentru umbra de durere și nostalgie, care acoperă ca o aripă cernită, fiecare filă, având convingerea că din durere se va naște speranța... și ea, ca și sufletul, nu moare niciodată"! Oricum am privi lucrurile, sunt onorat de încrederea care mi-a fost încredințată de bunul meu prieten Liviu Moldovan de a-mi fi revelat, în acest "Cuvânt înainte" un alt univers uman, cu frumuseți nebănuite. Prețioasă reverență!

Primim de la:

UNIUNEA SCRITORILOR DIN ROMÂNIA:
PRECIZARE

O clară încercare de manipulare

În numărul trecut al publicației *Adevărul de weekend* se dă o mare importanță unui subiect legat de Uniunea Scriitorilor din România, care ar fi fost, "cotropită de impostori". Justificarea acestui atac ar fi că pensionarilor membri ai USR li se acordă de către stat o bonificație de jumătate din pensie, dar nu mai mult de două salarii minime. Amănunt care i-a interesat, desigur, pe mulți dintre cei care și-au făcut cereri de intrare în USR, dar, dat fiind că USR are propriile sale criterii de primire a noilor membri, rezultatul nu a fost întotdeauna cel scontat. Există, firește, probabil, și destui impostori pătrunși în USR printre „filtrele” care li s-au pus, și anume aprobarea de către o filială, trecerea printr-un concurs de dosare (cuprinzând volumele editate, recomandările unor membri consacrați, cronici și recenzii la cărți) în fața unei comisii de validare și abia apoi confirmarea primirii în Uniune de către Consiliul USR.

Trebuie să se știe de la început că USR nu este asociația scriitorilor geniali, ci a unor scriitori care-și exprimă dorința de a face parte din aceasta. E drept, alături de Ana Blandiana, Gabriela Adameșteanu, Nicolae Breban, Mircea Cărtărescu, Norman Manea, Eugen Simion, ca să cităm doar câteva nume consacrate, fac parte din USR și scriitori mai puțin cunoscuți în media noastră brusc interesată de soarta lor, ba chiar, cine știe cum, și cei citați de ziarul respectiv.

În ce privește citatele scandalozes oferite cu dărnice publicului, dacă ziaristul dorea să fie corect ar fi trebuit, poate, să ofere și contraponderele lor, din opera unor scriitori de suprafață. Lăsând la o parte faptul că nici nu știm dacă, de pildă, citatele scabroase alese de *Adevărul de weekend* sunt extrase din volume pe care scriitorul respectiv, în necunoștință de operă a americanului comparat cu Henri Miller, le tipărise și le introduse în dosarul de primire al acestuia în USR. Apoi, oricând și oriunde se vor putea găsi niște marginali pe care ziaristul sau cel interesat să-i ia drept exemplu pentru a-și demonstra ipoteza dinainte formulată.

Cât despre primiriile din ultimii ani, a fost reînființată stagiatura tocmai pentru a-i descuraja pe cei al căror singur scop când cereau să intre în USR era jumătatea de pensie în plus, acordată de stat creatorilor. Pentru o corectă informare, USR are filtre de primire dintre cele mai aspre, în comparație cu celelalte uniuni. În USR, condiția celor două cărți publicate este necesară dar nu neapărat suficientă, existând și cazuri de autori cu zece cărți publicate, care nu au acces în uniune din cauza calității îndoielnice a literaturii practicate în acele cărți.

E destul de pilduitor faptul că un scriitor care a fost cândva vicepreședinte ale USR, și l-am numit pe dl Florin Iaru, care, atunci, era de negăsit la uniune, nelegându-și numele nici de cel mai mic proiect al USR din anii când primea salariul de vicepreședinte, atacă absența președintelui actual care, chiar stând mult timp la Paris, este prezent la sediul USR de fiecare dată când este nevoie, în afara comunicării directe, de fiecare zi, cu cei de la sediu.

Cât despre scriitorul "despre care se vorbește", sau așa crede domnia sa, pentru că e tradus, cu subvenții ale statului român, prin ICR, în nu știu câte limbi, acesta nu este cel mai bun exemplu de abținere de intrare în USR. Alți scriitori din aceeași generație, traduși și ei în mai multe limbi, sunt membri ai USR. Iată câteva nume de notorietate: Marta Petreu, Petru Cimpoeșu, Ioan Es Pop, Ion Mureșan, Florina Iliș, autori ale unor cărți care au făcut valvă în viața literară din ultimii ani. Cum, probabil, opiniile lor ar fi fost mai moderate, nu au fost convocați la ancheta ziarului. E de toată evidența că alegerea celor intervievați a fost făcută de către ziarist, sau ziariști, că semnează doi, cu grijă, ca și în cazul citatelor, în scopul clar de a demonstra ceva dinainte stabilit. Este, deci, vorba de o clară manipulare prin presă, metodă deja obosită de anchetele de alt tip și pe alte subiecte, manipulare care poate servi cuiva. Cui?

Nicolae Prelipceanu
Director de imagine al USR

Primim de la:

• UNIUNEA SCRITORILOR DIN ROMÂNIA - Filiala Târgu-Mureș:

Ateneul național pentru minte, inimă și literatură

Stimați colegi,

Sub genericul de mai sus, Uniunea Scriitorilor din România vă invită să participați – efectiv, ca realizatori – la un proiect de promovare a literaturii române de azi, cu lecturi publice în Capitală, desfășurate lunar la Sala Oglinzilor, pe parcursul anului 2013.

Fiecare filială a U.S. este așteptată a se prezenta la Sala Oglinzilor, în fața publicului bucureștean, cu o "echipă" de poeți și prozatori reprezentativi pentru geografia literară a zonei. Componența "lotului", numărul de scriitori invitați în program, concepția "de joc", de etalare a "vitrinei" de poezie și proză, ca și durata programului, sunt la latitudinea dumneavoastră.

Cheltuielile de deplasare intră în sarcina filialei.

Programarea întâlnirii o vom stabili de comun acord, prin consultarea conducerii filialelor înscrise în proiect.

Uniunea Scriitorilor asigură "terenul", participarea publicului, mediatizarea evenimentului.

Vă așteptăm cu interes.

Președinte,
Nicolae Manolescu

Vicepreședinte,
Gabriel Chifu

Responsabil de proiect,
Marian Drăghici

NOTA REDACȚIEI:

Conducerea Filialei Târgu-Mureș a USR a decis să propună Conducerii Centrale participarea scriitorilor mureșeni la acest proiect în prima jumătate a lunii aprilie a.c.

Înscrierile membrilor la acest proiect cultural se fac la dl. Eugeniu Nistor, la sediul Editurii Ardealul din Târgu-Mureș.

FESTIVALUL INTERNAȚIONAL "TITEL CONSTANTINESCU"

Editura RAFET și Asociația
"Renașterea Râmnicăneană"

organizează

FESTIVALUL-CONCURS INTERNAȚIONAL
DE CREAȚIE LITERARĂ
"TITEL CONSTANTINESCU"

REGULAMENT

CONCURS DE VOLUME

Festivalul internațional de Creație Literară "TITEL CONSTANTINESCU", ediția a VI-a, își propune sprijinirea creatorilor literari din România și din diaspora. Concursul de literatură cuprinde mai multe genuri literare, la care concurenții pot lua parte (poezie, proză scurtă, eseu, teatru,

critică, traducere).

Etapile desfășurării concursului sunt următoarele:

- primirea lucrărilor: 5 Februarie – 1 Iunie 2013

- jurizarea și stabilirea câștigătorilor: 1 Iunie – 1 August 2013

- premiarea și gala laureaților: 21 Septembrie 2013

Creatorii literari pot participa la concurs la unul sau la mai multe genuri literare, cu un singur volum care să nu depășească 120 pagini scrise pe computer, cu litera de 12, format A5. Nu sunt acceptate volumele publicate.

Acestea se primesc la sediul Editurii RAFET din Râmnicu Sărat, str. Grădiștea, nr. 5, jud. Buzău, cod poștal 125300, pe CD, ori pe adresa de e-mail:

editurarafet@yahoo.com.

Volumele trimise pentru concurs nu se returnează, după terminarea festivalului.

Premiile care se vor acorda:

1. Marele Premiu „Titel Constantinescu” – publicarea volumului

2. Premiul „Slam Râmnic - publicarea volumului

3. Premiul „C.C. Datculescu”-publicarea volumului

4. Premiul „Octavian Moșescu”-publicarea volumului

5. Premiul „Florica Cristoforeanu” - publicarea volumului

6. Premiul pentru traducere”- publicarea volumului

Lucrările celor nominalizați la premii vor fi antologate într-un volum.

Constantin Marafet

Poeme de IURIAN SUSANA

Fântânile din suflet

Chiar de nu știm,
purtăm fântâni în suflet,
cât trăim.

Din ele se revarsă-n lume clar,
izvoare de lumină și de har.

Curg sentimente
și cuvinte,
pe care le-n crustăm
pe-altarele din minte.

Cu cât izvoarele tot curg
și se-nmulțesc,
fântânile din suflet
se-adâncesc,

că vom ajunge
tot săpând în ele,
precum spunea poetul,
pân-la stele.

E întâia oară

De multe ori a murit timpul
sau și-a oprit secundele uimit,
când reîntoarsă din furtuna nopții
l-am căutat și nu l-am mai găsit.

Adeseori credeam că niciodată
n-o să mă-ntorc la templul părăsit,
dar vin acum grăbită și îl caut
cu ochii însetați de infinit.

De multe ori am spart cu nerăbdare
amfora trecutului trădat
să înțeleg ce porți mi-au fost închise
de n-am găsit destinul meritat.

Cred că astăzi e întâia oară,
când pot trăi cu suflet împăcat
și să adun cu zâmbet în privire
secundele trecutului trădat.

Inocența vrăbiilor

Vrăbiile mă privesc ciudat
de la un timp.
Ele nu înțeleg
de ce car mereu
după mine
toate anotimpurile.

Vara mă sfidează
asurzindu-mă
cu ciocârliile

Toamna mă urmează
amețită de strugurii
care mustesc a vin.

De râsul iernii
mi-au încărunțit
toate pădurile.

Doar cu primăvara
fac schimb de culori:
eu îi dau puțin roșu
din viața mea
pentru obrajii trandafirilor
ea îmi pune
puțin alb în păr.

Ducând toate anotimpurile-n spate
merg mai departe
ignorând inocența vrăbiilor.

Un cântec de lumină

Trezire uimită
în șoapta din zori.
Pe ceruri de-așteptare
și de nori,
adâncul inimii uitat
un alb fluid mi-a invadat.

În adăcimea mut-a clipei
ce curge-nfiorat spre ieri
o bucurie revărsată
m-a invadat
ca altădată.

Ningea...
Fulgi uriași de catifea
ce casa, blând, mi-au luminat
cădeau--imensitate albă
pe sufletul transfigurat.

Parcă eram, a mia oară,
în cuibul inimii lăsat,
copilul de odinioară.

Cu mâna-ntinsă, fericit,
prindeam în palma tremurândă
al bucuriei infinit.

Și am uitat de ani, de plâns.
În spațiul luminat și nins,
din sufletul fără de vină,

s-a revărsat nestăpânit
un cântec de lumina.

Coboram

Ceru-și pleacă pe fereastră
fruntea-ngândurată;
stă uimit că nu găsește
raiul de-altădată.

Parcă ieri, acasă, toți
ne-așezam la cină;
rugăciunea îmbracă
totul în lumină.

Astăzi, dincolo de cer
s-au mutat părinții
și-au plecat smeriți cu ei
din icoane, sfinții.

Necuprinsu-ncremenit
în albastre unde,
cerne, parcă, adormit
mutele secunde.

În adâncul nevăzut
coboram întruna
pe când ne zâmbește strâmb
sus, pe ceruri, luna.

Mă ninge cald

Lumina trist-a dorului nespus
spală blând
a nopții mângâiere
și se prelinge-n suflet,
amăgit,
albastrul pur al roiului de stele.

Mă ninge cald
o așteptare-n zori.
Înfășurată-n mantia tristeții,
culeg în palme
lacrimi de ninsori,
albul incert
din ochii dimineții.

Dar toate pier
în derizoriu mut,
în haosul uitării, nesfârșit.
Al speranței glas
mă ispitește iar,
când soarele, pe ceruri
s-a ivit.

Poeme de Adrian BOTEZ

Esența întunericului

esența întunericului este
lumina: când

le-a poruncit Dumnezeu să iasă din
fructul întunericului – sâmburii erau

constelații și
suflete arzânde - vâlvătăi exasperate de
crezuri

Târzii

eu n-am știut prețui – tânăr fiind
tămâia de izmă – greierii sobei
văzduhu-n vâltori de stele-asfințind
gureșe-izvoare – semințe-ale vorbeii

nici munți covârșiți de păduri aiurind:
acum abia văd cum poți fi – nefind!
...dar ce-ajută cuta de inimă-n plus
când – bătrân - pui cruce la tot ce-i de pus?

sufletul meu – liberat de scaieți
va trece cu mult un hotar de nămeți
duhul meu – torță-n oglinzi de fântâni

suie-nviat la tron pogorât din lumini
...din tot ce tânăr vise nu-și hrăni
bătrân sterp duh cerșește-a veșnic!...

Paradis

în ramurile Lui Hristos stau
încuibate duhuri de
lumină: e-atâta liniște slăvită
cum nici într-o grădină

n-ai nevoie de toiag – nici
poticnești pietrișul – că-n suflet s-au
deschis tăcute
aripi plutind furișul

te-ncumeți să privești sfios
oceanul de frunzare: nu pleacă
niciodată valuri – ci

vin spre luminare

precum o floarea-soarelui tăcută
și râvnitoare dar și mută
cu fața limpede spre-orbire
spre-nalta vatră de uimire
simți răni trecute – umilințe
cum se închid la foc de vise

tot ce odată viața scrisă
uscat – căzut e-acum din slovă
și parcă-i mai stufos în fire
mai primitiv în paradise...

...a început să ningă gingaș
în șoaptă nouă de citire
fără voce ori greș
cu flori de cireș
cu cântec de provă...

...sunt – sub dumnezeiesc
patrafir - Luminatul
Mire!

Tinker Tailor Soldier Spy

de Mădălina POJOGA

Tinker Tailor Soldier Spy, apărut în anul 2011, nu este genul de film pe care îl poți vedea într-o seară de sâmbătă la un cinema multiplex alături de o pungă de popcorn. Difil, el are nevoie de atenția completă a privitorului pentru ca acesta să înțeleagă firul narativ, dar și în a-și folosi intelectul pentru descifrarea indicilor care sunt date pe parcursul a două ore.

Londra 1973. O cârțiță este infiltrată în Serviciile Secrete ale Marii Britanii, cunoscute sub numele de MI6. George Smiley (Gary Oldman) este singurul care o poate descoperi, nu doar datorită profesionalismului de care dă dovadă și care reiese din fiecare gest al său, dar și datorită faptului că nu pare a avea vreun interes anume pentru a colabora cu KGB, condus de un personaj cunoscut sub numele de Karla.

Pentru Smiley, investigarea foștilor colegi este un adevărat ritual. De la alegerea unor noi ochelari de vedere care vor deveni o amprentă personală, alegerea unui apartament potrivit ca sediu, până la conversațiile pe care le are cu personajele, fără a fi intimidant. Dă dovadă de un calm fără cusur, chiar și atunci când o vede pe Ann, soția lui, înșelându-l. Ea este călcâiul lui Ahile pentru Smiley pentru că ea este doar un mijloc de distragere, de camuflare a identității cârțiței.

Smiley, deși este un personaj singuratic, obsedat de detalii, este controlat discret de către soția lui, o antiteză a fetei Bond clasice, cu toate că o face neintenționat. Ann e tot un pion pe o tablă de șah unde fiecare crede că e Regina și restul sunt doar niște pioni.

Descoperirea cârțiței duce la numirea în fruntea conducerii pe George Smiley care dă dovadă de modestie nu doar în primirea funcției, dar și pe tot parcursul anchetei. O modestie și o discreție completată de o eleganță tipic britanică, o combinație care se potrivește perfect rolului de spion.

Una dintre scenele memorabile ale acestui film este petrecerea de Crăciun, ciudată de la început până la sfârșit. O scenă plină de subtilitate redată în flash-back-uri care dă indicii necesare pentru identificarea relațiilor ascunse dintre personaje. Cu toate acestea nu trebuie uitat Moș Crăciun cu mască de Lenin care dă tonul imnului sovietic căruia i se vor alătura cei prezenți, toți agenți ai Serviciului Secret aflați în plin Război Rece. Absurditatea situației reprezintă în același timp și frumusețea ei.

Atenția la detalii nu trebuie să devină o obsesie, în special când vine vorba de vestimentația personajelor și în crearea mediului în care acestea se desfășoară. Cei mai în vârstă poartă costum

din trei piese predominant în culori închise, iar cei tineri au întotdeauna un detaliu care va da culoare ținutelor, deși per ansamblu sobrietatea predomină. Nu în ultimul rând este prezent trecutul care deja în cultura populară reprezintă un articol vestimentar de referință pentru un spion respectabil. Toată această atmosferă a filmului, desfășurată în Londra, este întreținută și în funcție de ecleraj. Acțiunea din Londra și

împrejurimi se desfășoară într-o atmosferă sumbră, rece, acoperită de ceața londoneză.

Tinker Tailor Soldier Spy a reușit să aducă o nouă imagine, una discretă, dar cu stil lumii spionajului. În acest film nu există urmări de mașini sau schimburi de focuri. Se bazează pe un singur lucru și anume inteligența, o caracteristică care ar trebui să predomine în tot ceea ce înseamnă un spion.

Din culisele „spectacolului mediatic”

de Mihai SUCIU

Spectacolul Globalizării ne circumscrie pe toți; un regizor nevăzut ne distribuie pe fiecare în dublu rol: actor și spectator. În prim-planul scenei sau în fundal, ca actor. Pasiv de regulă, ca simplu spectator, fără posibilitatea de a interveni în evoluția conflictului derulat „pe scenă”. Cel mult, repugnându-și rolul de aplaudaș, arunci cu roșii (tot mai scumpe!) și cu înjurături (tot mai ieftine, stoc supranormativ) în protagoniștii care joacă sau se joacă, inclusiv cu destinul tău. Apetitul pentru spectacol/spectacular (Teatrocrația) este amplificată până la paroxism de Media (Mediacrația). Totul se reduce la manipulare: fie că manipulăm, fie că suntem manipulați, spectacol să fie!

Sus cortina, doamnelor, domnișoarelor și domnilor!

Ne propunem investigarea elementelor componente ale spectacolului parateatral din Media, în contextul în care spectacularul a devenit suport al discursului mediatic post-modern, prin escamotarea și chiar sfidarea normelor deontologice ale profesiei de ziarist. Iar efectele teatralizării nu sunt tocmai benefice pentru spațiul mediatic, ducând la bulversarea funcțiilor tradiționale ale presei (de la informare, la manipulare; alienarea, tembelizarea receptorului mesajului mediatic) și anulând însăși rațiunea apariției acestor mijloace ale comunicării de masă.

Prin externalizarea Teatrului în Media, speculând apetența pentru spectacol a omului, presa postmodernă face mari eforturi de a promova somnul cel de moarte, „mișcarea autonomă a neviului” (Guy Debord), prin recurs la această inversiune concretă a vieții numită spectacol, impunând în fond un fals în locul realului. Or, cea ce este permis Teatrului - Teatru - „... formă sublimă de trădare a realității” (Sorin Crișan) - nu este valabil și pentru Media. Dinspre adecvarea la spațiul de emisie, oferta mediatică depășește cu mult cererea; nu fără excepții, nu consumatorul de Media este cel care solicită mediatizarea sordidului vieții, incurșunile mediatică în zonele subumanului, kitsch-ul, fiind nevoit doar să le îngurgiteze – până la un punct! -, generos servite de adepții și creatorii unei prese pestilențiale, circumscrișă unor interese strict pragmatice. Excesul de spectacularizare conduce la deconceptualizarea informației, glisată în zona pateticului.

Finalmente, raptul și aglutinarea de elemente și metodologii nespecifice duc presa spre pierzanie. Soluția unică de ieșire din această convalență este redefinirea profesiei, raportarea ei la standardele profesionale și etice ale jurnalismului internațional. Altfel spus, revenirea la paradigmă. A informa corect și onest, a reverbera adevărul rămâne șansa de recredibilizare, implicit de supraviețuire, a

presei. Idealul profesional al gazetarului de vocație este să devină o voce autentică, distinctă, nu „vuvuzelă”, portavoce a unor interese, reverberând și amplificând mesaje în care nu crede. Iar în plan etic, verticalitatea exclude inechivoc comportamentul reptilian.

Veritabilul câine de pază al democrației respinge guduratul sau lătratul la lună, specifice javrei. Deși poate părea desuet, îndemnul lui Caragiale stă în picioare peste veac: „Cinste și gramatică!”

Durerile (facerii) presei

Marcată mai mult (nu prea mult!) de breslași decât de „andresanți” – beneficiari sau subiecți-clienți -, am mai bifat o ediție a uneia sărbătorii a jurnalismului de la noi, Ziua Libertății Presei. De altfel, nu prea fericit botezată „Ziua”; libertatea presei nu ar trebui restrânsă la o zi, ea trebuie să fie permanentă.

„E liberă presa sau nu prea?” a fost întrebarea-cheie a Zilei. Răspunsul onest: este și nu prea! O mie și unu de argumente pot pleda pro sau contra. Din păcate, într-o societate ce se zbate dureros să-și afle drumul, nici presa nu face excepție. Nu este nici mai bună, nici mai rea decât societatea. Iar tarele care marchează vremurile nu ocolesc nici bietul gazetar sub vremuri.

Din capul locului, nu trebuie ignorată evoluția de ansamblu a domeniului MEDIA din România. Comparația cu ce a fost ante '89 nici nu intră în discuție. Cel mult, comparația cu ceea ce ar trebui să fie presa într-un stat democratic. Și asta pentru că nici spectaculoase sărituri peste cal nu ne lipsesc. Unii „baroni” de presă, ghiftuiți și aroganți, se cred mai presus de toți și de toate. Inclusiv de lege. Or, menirea presei este de a controla puterile statului de drept (legislativă, executivă și judecătorească), nu de a li se substitui. Am mai spus-o, „puterea a patra” este doar putere ...metaforică. Gazetarul nu este nici polițist, nici procuror, nici sereist; cel mult „sub acoperire”. Nici dintr-ăștia nu ne lipsesc, se pare, dar nu ne și reprezintă.

Ce-i drept, diversitatea în presă e mare. Mare fauna. Mare și grădina! Profesioniști veritabili, consacrați profesiei până la sacrificiul de sine, căliți pe „fronturi”, imuni la tentativele parșive de corupere, străini de compromis. Mereu „voci ale celor fără de voce”, mereu treji, câini de pază (ai democrației), hăituiți și prost plătiți, nefuzându-și condiția și soarta câinești. Și asta numai și numai din pasiune, nu din interes sau perversie. „Scriu nu pentru că pot să scriu, ci pentru că nu pot să nu scriu!” punea punct pe i un confrate. (Nu-i mai puțin adevărat că și soarta câinilor a mai evoluat. Unii o duc

chiar prea bine, beneficiind și de un lătrat mai convingător, cu mulți decibeli).

Nu înseamnă că ne lipsesc neaveniții sau nechemaiții: veleitari, agramați ș.a. Droaie de vedete și... curvete de presă (sau din presă!), vorba unei colege, ființe umanoide bine dotate cu... picioare superlongi în loc de cap și şuvițe blonde, premiate la oral, dar corigente la proba scrisă.

Să mai afirmi că presa nu-i liberă! Dimpotrivă, beneficiem de o presă cu brațele și cu porțile larg deschise, aplicând peste veacuri îndemnul „managerului” Heliade Rădulescu: „Scrieți, băieți, numai scrieți!”. Câtă valoare, atâta conștiință. Mișună gazetari „popolari”, traseiști de la o televiziune la alta. Șefi de publicații care se cred atoateștiutori, dar și vectori de conștiință, deși unii și-au vârat nasul adânc și prin zoaiele politicii, continuând să se declare neprihăniți, chiar săraci și cinstiți, vorba regretatului Ion. Trăiască fariseismul!

A proliferat nefericit și mercenariatul de presă în relația cu „dalmățienii”, gen „Te protejăm, te costă!”. „Pui botul, nu scriu!”. Sau scriu numai de bine. Cazuri în care este mai „fezabil” și mai rentabil să nu scrii/publici, spre a nu deranja sensibilități și somități, cu referință specială la zona politicului (confundat cu economicul!). Celebrul slogan al nemuritorului Pamfil Șeicaru, „Șantajul și etajul”, mai stă în picioare Halal deontologie! Nu lipsesc nici presiunile din interior asupra angajaților, constrânși să scrie după dictare. Aici, ar încăpea un antidot: clauza de conștiință. Ce nu-ți convine deontologic, nu scrii. Dar câți gazetari au în contractul de muncă o asemenea clauză? Au grijă boșii să o escamoteze. „Nu-ți convine, valea!”.

Am trecut în revistă doar câteva expresii ale libertății presei din România. Finalmente, libertatea presei este suma libertăților gazetarilor. Unde nu-i lege, e negociere. O lege a presei nu avem. Unii nici nu și-o doresc. Prietenii (lor) știu de ce!

Iar asanarea, purificarea, exorcizarea ar trebui să pornească din interior, spre a putea privi în ochi omul de rând. În stadiul actual de evoluție a presei, se mai ascunde gnoiuil sub preș. Amintita clauză de conștiință este operantă doar acolo unde este conștiință.

„... cum puteam, ochi având, să nu văz, văzând, să nu iau aminte, luând aminte, să nu asemăn, asemănând, să nu judec binele și să nu pohtesc a-l face ?!” , se minuna, în urmă cu aproape două veacuri, numitul Dinicu Golescu, remarcabil reporter („Însemnare a călătoriei mele făcute în anii 1824, 1825, 1826”), dar și veritabil deontolog, animat până la suferință de respectul pentru adevăr și punerea lui în pagină fără mistificare. „Cinste și gramatică!”

“Schimbare la față” la minigaleria cu vânzare a Fondului Plastic

de **Mana BUCUR, artist ceramist**

După ce în lunile anterioare au fost expuse lucrările executate în tehnica emailului pe metal ale artistei Birtala Vidra Eva mai apoi picturile artistei plastice Rodica Vescan aveți ocazia să admirați în luna februarie lucrările graficienei Mariana Șerban.

Despre colega noastră Mariana vă pot spune că este deja binecunoscută nu numai pe plan local ci și național chiar și peste hotare unde a avut multe participări la saloane și expoziții.

Tablourile sale sunt o îngemănare grafică/pictură, artista fiind formată la renumita școală clujeană “Ion Andreescu” - secția grafică, stăpânind totodată la fel

de bine și arta culorilor. Mica expoziție cu vânzare abordează și o tematică ușor religioasă (ingerași) cu desene jucăușe propice pentru lumea copiilor și nu numai, ceea ce ne duce cu gândul la apropiata sărbătoare a creștinătății, Paștele. Dar nu am de gând să vă dezvălui chiar totul lăsându-vă să descoperiți singuri “mica lume colorată” oferită cu generozitate de artistă.

Mai puteți găsi aici o mare diversitate de obiecte de artă ce așteaptă să fie achiziționate. În context cu cele spuse mai sus vă promit că vă voi ține la curent despre noile expoziții organizate în minigaleria noastră.

Ziua Internațională a Limbii Materne la muzeu

Cu ocazia Zilei Internaționale a Limbii Materne, Secția de Științele Naturii din cadrul Muzeului Județean Mureș va organiza o miniexpoziție temporară și o masă rotundă.

Vedetele miniexpoziției de anul acesta vor fi câteva alge exotice, toate făcând parte din patrimoniul Muzeului Județean Mureș.

Evenimentul expozițional va fi urmat de o masă rotundă, dedicată curiozităților din lumea algelor exotice.

Săptămâna aceasta, începând de miercuri, 20 februarie 2013, elevi români și maghiari de la mai multe instituții de învățământ preuniversitar din județul Mureș, vor participa la acest eveniment, care va avea loc la sediul Secției de Științele Naturii din Târgu-Mureș, de pe strada Horea nr. 24.

Daniela Botoș,
șef de Secție Științele Naturii
Muzeul Județean Mureș

CENACLU • CENACLU

Dan CĂCIULĂ

E veselie langa sat

E veselie lângă sat
În fiecare seară
Unde se-aude ne-ncetat
Acordul de chitară.

Se-aude de vreo două seri
Cu multa gălăgie
Dar parcă sunetul de ieri
Produce nostalgie.

Și-așa frumos a răsunat
De mi-a intrat în suflet
Stăteam și ascultam pe pat
Profund, același sunet.

Ca un ecou neauzit
Ce prin păduri se pierde
Se naște dinspre asfințit
De lângă codrul verde.

Parcă este un dar divin
Din ceruri parcă vine

Nu știu de este dor sau chin
Sau veste de la tine.

Ador s-ascult la nesfarșit
În fiecare seara,
Un sunet nemaipomenit,
Un sunet de chitară.

Nebun

Ard ca o carte ruptă între pagini
Ca un cărbune care s-a aprins
Visând a ta iubire fără margini
Ce mă va duce până-n paradisi.

Nu știu, exagerez, dar vreau iubire
Dorul de tine nu pot să-l opresc
Nu pot, nu vreau să schimb a mea gândire
În mod ciudat eu simt că te iubesc.

Ah! Nu vreau să mă crezi în nebunie
Dar după toate câte am să-ti spun
Prin versuri în această poezie
Vei crede în final că sunt nebun.

La izvoarele sufletului românesc

(Urmare din pagina 1)

„care se strâng în haite, iar pe deasupra lor trec stoluri negre de ciori și de corbi în căutare de hoituri, în timp ce cloșanii ies chițâind de prin munți de gunoaie lăsate la dospit... Vezi pretutindeni ruine de fabrici și uzine, ziduri de hale prăbușite, silozuri goale și ruginite scârțâie în vânt și atarnă parcă din nori macarale părăsite ca niște spânzurători uriașe, pe care le sparg apoi nevoiașii cu barosul, ca să tragă din ele sârme și fiare coclite. Ogoarele care se întind năpădite de pir, de rogoz și scaieți, arse pe alocuri de foc și năpădite de soare, se nisipesc treptat semănând a pustie. Porcii, caii și toate vitele au fost lăsate să moară de foame, rozând la zăbrele de cușcă, ca și găinele care se mâncau unele pe altele sau erau arse cu rațe și găște cu tot în crematorii de către călăii îmbrăcați în salopete de cosmonauți...” (pp. 8-9) Înstrăinat și îndepărtat de tot ceea ce era valoros și curat în obiceiurile, în tradițiile și-n viețuirea lui cotidiană, statornicită de-a lungul veacurilor, aflat acum într-o situație mai mult decât stânjenitoare, românul a ajuns pribeag fără de rost și fără de voie printr-o Europă crizată și neurastenică, fiind pe cale de a-și pierde limba, configurația sa etnică și însăși identitatea. Din astfel de stări de lucruri sunt „rupte” aceste reflecții, eseistul precizând că el nu a făcut altceva decât să consemneze „o parte din tânguirile sufletului românesc sau ale duhului nostru, căruia am încercat după puterile noastre să-i aducem cinstirea cuvenită.” (p. 12)

Coborând către izvoarele sufletului românesc, scriitorul stăruie asupra importanței elementului educațional în „formarea” individului uman și a conviețuirii lui în cetate, care, în dobândirea de cunoștințe noi, mai ales a celor de natură tehnică, poate fi socotită chiar echivalentul supraviețuirii în străvechile așezări traco-getice – mărturie în acest sens stând armele de apărare și de atac, precum „celebrele rapiere de tip Boiu, fabricate în Transilvania și cunoscute până în țările nordice.” (p. 14). Toate acestea demonstrează că strămoșii noștri îndepărtați stăpâneau știința prelucrării metalelor, așa-zisa *ignotehnică*, armele menționate având „pe mânăre însemnul spiralei, marca faurilor daci, care se închinau la zeitatea Ignis, a focului și a soarelui dogoritor.” (Ibidem). Înfrânți de legiunile romane prin numărul covârșitor de soldați al acestora, getodacii care stăpâneau meșteșugul prelucrării fierului au fost uciși sau luați în prizonierat la Roma, în locul lor fiind aduși meșteri străini, din Iliria și Dalmația. Apoi, după două secole de stăpânire romană în Dacia, armata și meșterii imperiali au fost retrași în sudul Dunării, în timpul împăratului Aurelian (271-275 d. Chr.), autohtonii fiind lăsați în voia sortii, fără posibilitatea practică de a-și fabrica armele de apărare, atât de trebuincioase în vremea frământată a marilor migrații ale popoarelor, din această parte a bătrânului continent.

Dar trebuie să subliniem că procesul educațional, implicând inclusiv acumularea unor cunoștințe tehnice, era în antichitate un proces complex, grupurile de tineri și de adolescenți fiind selecțate și instruite în așa-zisele „case ale bărbatilor” (*andreion*), în baza unor criterii foarte riguroase, autorul amintind, în acest sens, de *telchini* și de *cabiri*, cei din urmă fiind „reprezenți pe monumente ca purtători de ciocane (însemne ale faurilor). Practică menținută uneori și la jocurile noastre de călușari.” (p. 15) Așadar, pe la 12 ani, în comunitatea românească timpurie băieții erau luați și duși la stână pentru a deprinde meseria păstoritului, urmând ca de la 20 de ani să treacă în „clasa” junilor, căpătând „atribuții social-organizatorice, matrimoniale și festive: păzeau comunitatea, judecau abaterile, organizau petrecerile, nunțile, jocurile...” (p. 16)

Sub semn creștin, odată cu „creșterea” culturală înregistrată în evul mediu, când la noi s-au impus scrierile religioase în limba slavonă, este amintită, în anul 1495, „sfânta biserică și școala” din Șcheii Brașovului, care funcționa pe două „cicluri” de învățatură: „unul primar, cu termen redus, și unul superior, pentru viitorii dascăli și preoți, la care se învăța slavona, dar și greaca și latina.” (p. 21) Perioada de glorie a primei școli românești, aceea de pe lângă Biserica Sf. Nicolae, din Șcheii, a fost, conchide autorul, cea a „tiparului coresian”, ea continuându-și, apoi, activitatea câteva secole la rând, dar intrând în penumbră în veacul al XIX-lea, când se înființează Gimnaziul ortodox român, care se va numi Liceul „Andrei Șaguna”.

Pe urmele reflecțiilor lui Lucian Blaga și Constantin Noica, care se arată în scrierile lor uimiți de „bisericețele” maramureșene, academicianul Alexandru Surdu se referă și el cu admirație la zestrea spirituală și naturală a satelor din nord, „pierdute printre dealuri și văi, pe care le recunoști de la mare distanță după turele imense de biserici, cum nu se mai văd pe alte meleaguri. Un fel de turnuri Eiffel ale românității creștine. (p. 23) Dar aceste descrieri plastice constituie doar un pretext pentru a relata o întâmplare mai puțin obișnuită, petrecută la începutul secolului XX, când „pe un deal de lângă satul Leud, în turla unei astfel de biserici, a unei mânăstiri străvechi (din 1364), preotul Artemiu Anderco a găsit un sbornic (miscelaneu), o culegere de texte manuscrise și tipărite, cu 211 file, de format în 4° (20x16 cm). Manuscrisul a fost adus, în anul 1921, de către Andrei Bărsăneanu, atunci vicepreședinte al Academiei Române, la Biblioteca Academiei, unde a fost prezentat sub denumirea de *Codicele de la Leud*. Dar *Sbornicul* sau *Miscelaneu leudean* avea să fie „rupt în bucăți, ce-i drept nu cu toporul, cum au făcut-o gășitorii Tezaurului de la Pietroasa, dar tot în patru bucăți, cu cote diferite, în depozite diferite.” (p. 25) Această „sfășiere” a lucrării a îngreunat cercetarea manuscrisului, în integralitatea lui, cele patru părți fiind studiate separat, adică în următoarea formă

descompusă: două părți din *Manuscrisul de la Leud* (în slavonă de mână și de tipar, dar și în chirilică românească), *Pravila* și *Legenda Duminicii*. Dar filosoful devine entuziast când, în cele din urmă, intră și în posesia copertelor: „avem... și copertile de lemn, acoperite cu piele afumată, între care s-a găsit cândva și miezul cărților înstrăinate azi.” (p. 25) Apoi a urmat o perioadă fastă pentru această comoară a spiritualității noastre: interesul stârnit de *Codex* a dus la fondarea *Festivalului Național „Codicele de la Leud”* care, în 2010, înregistra cea de-a XVI-a ediție!

În această manieră, deosebit de limpede în expunere și de plăcută la lectură, abordează eseistul și alte aspecte interesante ale vieții spirituale românești. Dintre aceste „episoade” eseistice vom aminti: descoperirea *Primului paremiar românesc*, în 1967, de către preotul doctor Vasile Oltean – directorul Muzeului celei dintâi școli românești din Șcheii Brașovului, datând cu 200 de ani dinaintea de paremiile miropolitului Dosoftei al Moldovei; cazul echivalențelor în limba română a categoriilor logicii lui Arstotel în *Compendiolum*-ul de logică al lui Dimitrie Cantemir, cu folosirea unei terminologii deosebit de sugestive (ca *ceiță* sau *estime*, *cătință* și *feldeință* – în loc esență, cantitate și, respectiv, calitate); rememorarea unor pagini din istoria creștinismului autohton, unele învăluite într-o ușoară aură de legendă, prilejuite de bicentenarul Mitropolitului Andrei Șaguna; jubileul de un veac și jumătate de la înființarea Asociațiunii Transilvane pentru Literatura Română și Cultura Poporului Român (1861-2011) constituie prilejul evocării unor mari bărbați ai spiritualității noastre care, în vremuri de restriște, „au încercat și chiar au reușit, adesea cu sângele lor, să spele rușinea timpului.” (p. 80); scoaterea la lumină, din penumbrelor milenare ale timpului, a „cetății cu nume de regină” – Cidonia (Codlea); varianta unui spațiu cultural distinct al românilor, *Spațiul Bărgănelului*, în viziunea filosofului „astral” Vasile Băncilă, ca o replică la *Spațiul mioritic*, fapt recunoscut și de marele gânditor Lucian Blaga, în însemnările sale, unde se referea la *Dunărea împărătească*. Apoi, în continuarea lecturii, aflăm cu mirare că limba în care vorbește Dumnezeu cel mai bine, cel puțin în primul verset al *Evangeliei după Ioan* („La început a fost cuvântul...”), este chiar limba română, aceasta în baza descoperirii lui Noica prin care alăturarea românească a lui *întru* cu *rostitie* sugerează spontan ideea că „întru obârșie era rostitie”, prin care *Logosul* și *Începutul* sunt nu doar cosubstanțiale, dar și simultane în planul acțiunii; iar fermecătorul povestitor George Ungureanu, aflat în preajma centenarului, „un colindător prin timp, cu vreo viteză numai de el știută...” (p.112), fiind situat mereu în lăuntru întâmplării pe care o povestește, este botezat, simplu și convingător: „povestașul de la Câmpulung.” Alte glose sunt consacrate unor cărți, ca aceea a lui In Itu – *Pe culmile bucuriei. Jurnalul zidirii* –, unde comentatorul surprinde interesul ființei umane de „a pătrunde, dacă nu cu adevărat, cel puțin cu ochii minții, în tainele acestei construcții, care este zid și om, facere și desfacere...” (p.116). Mai implicat este eseistul când vine vorba de scrierile din tinerețe ale lui Constantin Noica, acesta, fiind „cam agitat” de felul lui, „se urca și cobora din mers în tranvaiele cu cai”, tot atunci publicând o carte de filosofie extrem de originală – *Mathesis sau bucuriile simple* –, care era o pledoarie pentru o viață trăită fără excese și cu măsură în toate, cam după dictonul grecilor antici, datorită ființei umane fiind de a evita apriori cele șapte păcate „gnoseologice”; iar comentariul dedicat aspectelor morale ale existenței omenești continuă, într-un anumit fel, în microseul „Petre Andrei despre fericire”, cu referiri la o lucrare despre fericire a acestuia, evident de inspirație aristotelică, dacă ne gândim cât de mult se aseamănă ideile acestuia cu reflecțiile Stagiritului din *Etica nicomahică*: „ca și bucuria, fericirea este legată în mod evident de plăcere, durerea și suferința fiind opuse acesteia...” (p.137). „Duhul sărbătorii” și „Povestea iubirii la români” – sunt alte cercetări iedite, dedicate acum specificului spiritualității românești de odinioară, ținând de normele nescrise ale tradițiilor noastre ancestrale, semnalate anterior și de Vasile Băncilă, după cum „circuitul complex al iubirii la români începea cu dragostea de mamă, trecea fresc prin dragostea de frate și de soră în sânul familiei, care era extinsă apoi spre toată comunitatea prin fărtați și prin surate, ajungând la confruntarea dramatică a logodnei din dragoste, urmată apoi de logodna reală și de căsătorie, după care se încheia pentru o vreme tot cu dragostea de mamă, cea roditoare de pruncie, și cu deschiderea unui alt ciclu, pe fundalul permanent al dragostei pentru întreaga natură și pentru Maica Domnului, care le-a ascultat rugăciunile.” (p.184)

Avem, așadar, în aceste tablete filosofice, câteva gânduri din care se configurează sufletul colectiv al acestui neam – suflet asupra căruia au reflectat și Blaga, și Băncilă, și Noica și multe alte spirite alese ale Panteonului nostru cultural. Pe urmele acestor vrednici înaintași a purces și filosoful de la Brașov, scriind nu doar frumos, ci și credibil, am putea spune chiar că ținând o mână pe pană și alta pe inimă, de unde au rezultat aceste caligrafii mirifice: „Oricum ne-am imagina sufletul nostru, ca spirit sau ca duh, el este legat de locurile acestea: de munți, de plaiuri și de ape, de bărgane și de mări, din care s-a ridicat, cu voia Bunului Dumnezeu, și în care se va întoarce...” (p. 195)

Iar cu acest gen de reflecții, în care ne regăsim cu totul contopiți cu sufletul neamului nostru, de care, în ultima vreme, ne-am cam îndepărtat, nu putem fi decât solidari!

Vă mulțumim, domnule academician, pentru aceste frumoase și senine gânduri! Vă mulțumim și, acum, la împlinirea a trei sferturi de veac de existență, vă rugăm să ne trăiți întru mulți ani!

Literatura română și iluziile ei

(urmare din pagina 1)

de la „tabuizarea patrimoniului literar”, la canonicizarea și supralicitarea unor scriitori sau la obsesia vechimii, Eugen Negrici realizează, în cartea sa, un tablou cuprinzător al maladiilor ce au la bază iluzionarea de sine.

Mecanismul iluzionării funcționează, în viziunea autorului, pe mai multe paliere și dimensiuni, cu consecințe și grade diferite de efect asupra conformației receptării adecvate a literaturii române. Primul capitol, de pildă, *Viziunea asupra statutului literaturii și al literațiilor* are aspectul unui tablou sinoptic al tarelor iluzionării (*Nevoia de repere stabile, Pioșenia globală, Postura statornic admirativă, Tabuizarea patrimoniului cultural, Fabrica de sfinți* – sunt titlurile unor subcapitole suficient de elocvente pentru mecanismele și conceptele deconstruirii, ale dezvrăjirii și demitizării cu care operează autorul). La nivelul literaturii vechi, unii cercetători, cuprinși de zel protocronic, s-au străduit să găsească resurse estetice acolo unde nu prea existau, exacerbând totodată prezența unui pretins baroc românesc. Un important motor al iluzionării îl reprezintă, în concepția autorului, conceptul de protocronism, cu toate efectele sale nedorite asupra literaturii române. În cadrul reprezentării deformate a trecutului. Eugen Negrici inventariază câteva maladii ale reprezentării de sine, de la „mimarea normalității”, la „râvna sincronizării cu orice preț”, la „obsesiile nobiliare” sau la „obsesiile vechimii”.

Supralicitarea unor momente, accente culturale sau literare e prezentă mai cu seamă în istoriile literare. La Călinescu, de pildă, sunt explorate, nu întotdeauna argumentat, însă, resorturile și efectele idealizării (inducerea senzației de avuție, procedee de înnobilitare etc.). Eugen Negrici caută să dezamorseze iluziile literaturii române, să-i privească fără prejudecăți culmile și văile, să-i cartografieze cu precizie, calm și exigență relieful adesea inflammat, alcătuit „un fel de repertoriu al energiilor pierdute, al situațiilor greșite, al erorilor generalizate, un ghid al prejudecăților literare contemporane, al obsesiilor, al falselor concepte, al clișeeilor, superstițiilor și viziunilor eronate ale istoriilor literare”, chiar dacă nu toate verdictele negative ale criticului sunt pe deplin meritate, iar unele sancțiuni drastice nu sunt, cu toate și în aceeași măsură, argumentate sau întemeiate pe o realitate textuală.

CENACLU

Liviu MOLDOVAN

CINE SUNT EU ?

Cine sunt eu? O frunză-ngălbenită
Desprinsă dintr-un pom însingurat
Sunt lacrima de ploaie răvășită
Pe brazda de țărână de la sat

Cine sunt eu? Un pumn de oseminte
Din lutul jilav frământat de roți
Sunt roua dimineții pe morminte
Duios acoperindu-i pe cei morți
Cine sunt eu? Un fel de târătoare
Neînsemnată pe un glob rotat
Sunt pasărea eternă călătoare
Ce taie orizontu-n lung și-n lat

Cine sunt eu? O salcie pletoasă
Cu fruntea verde prăbușită-n apă
Sunt ulița în colb mereu spre casă
Și smocul de mohor tăiat de sapă
Cine sunt eu? Un boț rotund de humă
Din care vase scoate-n mâini olarul
Sunt mărul cel dulceag bătut de brumă
Țăranul asudat ce-și mână carul
Cine sunt eu? Un flutur călător
Sărut petala gingașă de floare
Sunt cel ce de frumos îi este dor
Și nu va zăbovi prea mult sub soare.

ION ILIE MILEȘAN – 80!

Ne face o mare bucurie să l felicităm pe colegul nostru, distinsul scriitor **Ion Ilie Mileșan**, membru al Uniunii Scriitorilor, la Filiala Târgu-Mureș – afirmat ca un talentat prozator, dar și ca eseist, critic și istoric literar –, la împlinirea frumoasei vârste de 80 de ani!

La mulți Ani, Mile!

Le reamintim cititorilor că scriitorul și profesorul universitar Ion Ilie Mileșan s-a născut la data de 29 ianuarie 1933, în comuna Orosfaia, jud. Bistrița-Năsăud. Este autorul cărților: **Odiha plantației de pini** (povestiri), Editura Cartea Românească, București, 1988; **Mihai Eminescu – autor dramatic** (istorie literară), Editura Ardealul, Târgu-Mureș, 1997; **Grimasa Istinei** (roman), Editura Academprint, Târgu-Mureș, 2000; **Caragiale printre noi** (publicistică), Editura Ardealul, Târgu-Mureș, 2002; **Ecourile memoriei** (pseudojurnal sentimental), Editura Ardealul, Târgu-Mureș, 2008; **Sub zodia patimilor** (roman), Editura Ardealul, Târgu-Mureș, 2010. Totodată, ne folosim de prilej să semnalăm apariția, la sfârșitul anului trecut, a volumului său de eseuri **FERESTRUICI CĂTRE INFINIT** (Crochiuri radiofonice), la Editura Ardealul din Târgu-Mureș. Într-un cuvânt lămuritor și în prefață, autorul explică cititorilor rațiunile lui intime care l-au îndemnat să publice această carte, scrisă inițial pentru a fi difuzată pe calea undelor... Dar să-i dăm cuvântul!

Redacția LitArt

*

Ni se pare azi în firea lucrurilor ca, atunci când trecem, nepăsători, pe lângă o librărie sau bibliotecă (ori, de ce nu, când maculăm degeaba hârtia!) să nu ne gândim la copacii crescuți timp de secole pentru ca noi să beneficiem, după-masa, de lectura ziarului care ne aduce în intimitate frământările lumii, precum ghiocul frământările valurilor; sau să ne bucurăm, la încheierea obligațiilor zilnice, la lectura unei cărți ori, pur și simplu, că avem în față, la nevoie, o coală albă. Mai mult: pierdem din vedere sistematic – chiar dacă nu suntem în general străini de un atare adevăr – faptul că, până la respectiva coală, albă sau scrisă prin efortul cuiva, în istoria transmiterii mesajelor a existat un

dramatic și plin de jertfe „preludiu”. În afară de călătoria în spațiu a literelor, îndeobște cunoscută, semnele pe care le avem astăzi la dispoziție au făcut și o altă călătorie, mai îndelungată și mai aventuroasă: de pe piatră și lut ele treceau, din ce în ce mai proaspete, pe tăblița de ceară, de aici pe papirus și pergament și, în sfârșit, pe hârtie. **Materialele** însă, pentru care strămoșii noștri, și în bună parte noi, au folosit și folosim, de secole bune, hârtia, aceste materiale deci au fost incomparabil mai variate. Potrivit legendei, de pildă, cartea de căpătâi a lumii musulmane, *Coranul*, ar fi fost scrisă, de Mahomed, pe niște omoplați de berbec. Mari istorici au stabilit – și, de data aceasta părăsim, pentru moment, tărâmul legendei – că obiceiul nostru, până mai ieri cel puțin, de a nota, în timpul studiului la bibliotecă, sau în timpul unor adunări importante, pe bilețele de hârtie, pe fișe cum spuneam, acest obicei îl aveau și vechii greci... Numai că, în lipsa acesteia, ei foloseau... cioburi de lut ars, ori scoici; așa-numitele *ostraconuri*. Chiar și atunci când, pentru unii, exista deja posibilitatea scrierii pe papirus, alții, mai săraci, se mulțumeau să însemne pe *astfel* de materiale. Se spune că un îndrăgostit de scris grec și-ar fi distrus întreaga veselă transformând-o într-o... carte.

Tot din cauza lipsei, în cantitatea necesară, a papirusului, a dificultății de a-l procura, în aceste condiții, soldații și funcționarii romani care își satisfăceau „stagiul militar” în Egipt, respectiv serveau Imperiul acolo, foloseau ostraconurile pentru ținerea evidențelor financiare, chiar în eliberarea „chitanțelor”...

Mai ușor de procurat și de utilizat decât scoicile s-au dovedit a fi, apoi, frunzele de palmier (ori coaja copacilor!) care, supuse unei prelucrări speciale, puteau fi mai lesne zgâriate și, în plus, prezentau avantajul de a putea fi cusute laolaltă...

Dar cea mai durabilă dintre „cărți” s-a dovedit a fi cea... de piatră. Ea a conservat și a adus până la noi, săpate pe lespezi de morminte, ori pe murii templelor, povestiri întregi. Scrierea, după aceea, pe plăci de bronz, pe argilă sau ceară, a însemnat tot atâția pași înainte în căutarea, înfrigorată, a

unui material la fel de rezistent, dar mai puțin îndărătnic pentru cel chemat să-l încrusteze. La Kuifundjūk, printre ruinele cetății antice Ninive, învățatul englez Layard a descoperit ciudata „bibliotecă” a împăratului asirian Assur-Banapal – fragmente ale unor plăci de argilă arsă dintr-o colecție de cca. 30.000 de „cărți”. Munca enormă pe care i-a solicitat-o descifrarea, apoi orânduirea acestor inscripții, a fost răsplătită din plin, în cele din urmă. Aici existau informații cu privire la războaiele purtate de împărații asirieni împotriva Lydiei, Feniciei și Armeniei; despre faptele nemaipomenitului erou Ghilghameș și al prietenului său Eabany, omul cu copite de taur, coarne răsucite și coadă... Ele își purtau cititorii (l-or fi purtat, desigur, cu imaginația, în nopțile sale frământate, pe Assur) în lumea mitului, spre povestea zeiței Iștar spre exemplu, care n-a pregetat să coboare în lumea de sub pământ pentru a-și salva soțul; sau în lumea de groază a celor 40 de zile și 40 de nopți care ar fi transformat pământul, potrivit Cărții de căpătâi, într-un imens ocean.

Strămoșii mai apropiați ai hârtiei sunt însă papirusul, inițial preparat pe malurile Nilului, de unde lua drumul spre Roma și Atena, ori spre țările din răsărit; și pergamentul, născocit de crescătorii de animale din Asia Mică. Se pare că ceea ce a dus la descoperirea acestuia din urmă ar fi o nobilă luptă de ambiții între doi „stăpânitori” pentru menținerea reputației a două biblioteci: cea din Alexandria, prima și multă vreme cea mai bogată din lume, și cea din Pergam, a cărei dezvoltare, un anume faraon (descendent, s-ar părea, al Ptolemeilor) voia s-o oprească prin interzicerea exportului de papirus în Asia Mică. Dar, așa cum se întâmplă întotdeauna și pretutindeni în lume, tendința spre lumină și rațiune a învins. Se vede că pergamezii au considerat cartea ca un bun câștigat, care le aparținea; și din ambiția de a-l menține și perpetua s-a născut rivalul și învingătorul papirusului, pergamentul, care, la rândul lui, va trebui să cedeze locul hârtiei, atotbiruitoare pentru o lungă perioadă de timp.

lată ce fundament vechi are responsa-

bilitatea noastră, a tuturor celor care ne bucurăm de lumina binefăcătoare a cărții, responsabilitate ce devine de-a dreptul strivitoare pentru cei care-o revărsă spre noi, așa cum îi apărea odată lui Tudor Arghezi: „Câtă smerenie îmi frânge degetul, ca un genunchi, în secunda întâlnirii peniței cu hârtia! Mi-e frică în fiecare zi să nu o mângălesc în deșert, și-i caut cusături diafane și ață de safir pentru cinstirea ei imaculată”.

Cât despre cartea digitală, sau „tăcută” cum i se mai spune uneori, ce să zicem, în final. Nu credem, sau mai degrabă *nu ne place* să credem, nouă, celor prea obișnuiți cu binefacerile hârtiei, că noul material, suportul electronic deci, o va înlocui cu totul, într-un viitor cât de cât previzibil. Și nici că acesta va fi ultimul, și cel mai în măsură a suplini avantajele de tot felul cu care ne-a obișnuit de-atâta amar de vreme coala tipărită; a satisface, cu alte cuvinte, variatele pretenții ale cititorului de literatură (și *nu numai*), dacă el mai există cu adevărat: de la mirosul pătrunzător, și cald totodată, al cernelii tipografice, la fășăitul discret al foilor, când întorci paginile, singur, împăcat cu tine însuși, între cei patru pereți ai odăii în care începi abia să descoperi o altă lume.

Ion Ilie Mileșan

Poveștile lui Buna Anica (II)

de Nelu MĂRGINEAN

Buna Anica respecta cu sfințenie obiceiurile...

Și obiceiurile spuneau că în cășlegi, după ce trece Boboteaza, musai să prinzi război. Adică să te-apuci de țesut. Planul era făcut încă din vară și Buna Anica știa exact ce va țese: lipideie, saci, preșuri de cărpe... Și tot din vară era pregătită urzeala. Împărțea pe urzar firul de bumbac și-și făcea socoteala câte raze de urzeală trebuie pentru lipideie, câte pentru saci, câte pentru preșuri.

Așa că, odată nevedită și prinsă gura pânzei, începea țesutul cu toate cele: trecutul firului de bumbac sau de lână prin urzeală cu ajutorul suveicii și a itelor pe care le schimba întruna din tălpici după o regulă pe care numai ea o știa, lovitul cu spata prinsă-n brâgle ca să se-azeze bine firul în pânză; iar dacă țesea lipideie cu ghemuțe sau cu ițoșoare, acolo era și mai complicat. Dar Buna Anica știa așa de bine ce avea de făcut... Războiul vechi, moștenit de la mama ei și cumpărat demult din târg de la Uioara, o cunoștea bine pe Buna Anica și-o ierta dacă uneori îl mai drăcuia sau lovea prea tare cu brâgtele. În zilele scurte de iarnă, printre multele trebi din gospodărie, Buna Anica țesea. Țesea frumos și cu spor. Iar seara, după ce mâncam de cină, mai țesea vreo două ceasuri la lumina becului electric din tavan. Și dac-avea chef, și mai totdeauna avea, ne povestea întâmplări de demult. Dacă-nchid ochii, o aud de parcă acum ar povesti:

–După ce s-o gătat războiul cu nemții, au început să vină acasă ai de-au avut zile să vină. Unii au venit întregi, alții chilavi, unii vindecați da’ cu schije de oțel în ei și pe care-i dureau rău rănilor vindecate mai ales când se făce vreme rea. Alții nu s-au mai întors deloc, și-au lăsat oasele prin Rusia, prin Ungaria, prin Cehia... De la Don până-n Tatra. Ai ce-au repauzat pe frunt, sunt scriși pe piatra monumentului ridicat de popa Bărbulescu lângă Căminul Cultural.

Și din cei ce s-au întors, unii au venit cu idei învățate pe-acolo pe frunt. Vorbeau despre o lume nouă, fără chiaburi, fără jindari care să te bată din te-miri-ce, o lume în care pământul să fie al tuturor, pentru că așa era drept, pentru că la-nceputuri când erau numai Adam și Eva pe Pământ, nu erau nici chiaburi, nici jindari, nici jucuți, nici hoheri. Și-ncet-încet, lucrurile se schimbau... Mai întâi s-a făcut reformă agrară, pe urmă s-a făcut întovărășirea pentru că nu eram destui ca să facem o colectivă... adică un fel de colhoz ca la ruși. Și nici nu era rău deloc. Noi eram mijlocași, adică asta-nsemna că aveam câteva iugăre de pământ și totuși era mai bine-n colectivă. Așa era atunci... Mai târziu s-or chiaburit și ăia care-au făcut atunci ca pământul să fie-a celor harnici. Așa și scria cu litere mari și roșii pe clădirea sediului colectivei: „Pământul e al celor harnici”... Deasupra o stea mare roșie și dedesupt o secere și un ciocan încrucișate. Era și un cântec: „Pământul e al celor harnici, Cei leneși plece unde vor”... Noi râdeam și spuneam că... „Cei leneși frece-se-unde vor”...

Și-n fiecare an pe la-nceputul lunii decembrie se făcea la Căminul Cultural o Adunare Generală sau „Dare de seamă” cum îi ziceam noi și la care participau toți membrii colectivei. Acolo se arăta câtă producție s-a făcut, cât revine pe zi-muncă fiecărui colectivist—bani și produse—și se luau hotărâri pentru anul care urma să-nceapă. Se aduna multă lume și chiar și când era ger afară, se deschideau geamurile pentru că se-ncălzea încăperea de la atâtea trupuri. Se deschideau și să iasă fumul puturos de țâbac pentru că bărbații fumau și mulți fumau țigări groase din țâbac uscat învelit în hârtie de ziar. Și-am răs odată la o „Dare de seamă” de-asta că m-o durut burta nu alta... Hai c-am să vă spun de ce am răs da’ întâi treci careva și mai slobozi niște urzeală de pe sulul de dinapoi... Și careva să mai umple la sucală niște țăgi cu băteală că nu mai am de pus în suveică...

Buna Anica, repede și cu pricepere făcea ce era de făcut pentru a continua țesutul și urma cu aceeași voce frumoasă și caldă să ne povestească de ce a răs așa de bine atunci:

–Era unu’ Pintilie, sfătos mare, care mai demult a fost să-nvețe meserie la oraș dar nu știu de ce n-a rămas pe-acolo, s-a întors în sat dar a rămas cu meteahna de a vorbi ca domnii. Amu, nu-i vorbă, prost nu era și-i plăcea să citească în gazetă și-n cărți. El a fost primul care a adus nu știu de unde și a citit cartea aia scrisă de unu’ Șolohov... „Pământ desțelenit” îi zicea la carte. Era o carte despre înfăptuirea colectivizării la ruși. Și-n scurt timp, mai toți colectivității am citit cartea asta și fiecare o-nțeles-o cum o vrut.

No și Pintilie ăsta era brigadier și era acolo pe scenă la Cămin. O luat cuvântu’ să spună ce și cât o produs brigada lui. Și pentru că avea el boala asta să vorbească domnește, dar poate și să-l auză activistu’ de partid de la Raion—care era pe scenă lângă el—a încheiat cuvântarea așa: „Tovarăși! Am avut recolte bune anul acesta. Iar anul viitor, sperăm ca producția de porumb-știuleți la hectar să crească cu cel puțin douăzeci-cinci de procente!” Atunci, din fundul sălii s-a auzit un glas puternic și badjocoritor care l-a-ntrebat pe Pintilie: „Da’ ce-s ăia porumb-știuleți mă Pintilie?” „Ciucălăi de cucuruz bade Șandore!” i-o răspuns încurcat Pintilie. „No păi zi-le ciucălăi, că cu ciucălăi te-o crescut mumă-ta nu cu știuleți!” Un hohot mare de răs a izbucnit în toată sala de-au zăngănit geamurile. Și multă vreme dup-aia s-o răs de știuleții lui Pintilie.

Și ca o prelungire a răsului de-atunci, râdea și acuma Buna Anica, râdeam și noi cu lacrimi. Râdeam și pentru că eroul acelei întâmplări era badea Șandor, pe care ni-l aminteam și noi ca pe un bătrân mereu pus pe glume și pe șotii, mare iubitor de copii dar și foarte iubit de toți copiii satului.

MEMORIA TIPARULUI - Mărturii ale presei mureșene de altădată

Primul ziar al județului Mureș după eliberare Egalitatea – Egyenlőség (1944-1945)

de Angela Măgherușan Precup (angelaprecup@yahoo.com)

Perioada ocupației maghiare dintre anii 1940-1944 a însemnat pentru presa mureșeană românească o dureroasă întoarcere în timp, în urmă cu doar două decenii, până în 1918 când la Târgu-Mureș nu exista nici o publicație românească iar populația românească a regiunii era obiectul unei susținute politici de deznaționalizare. Ocupația maghiară asupra Ardealului de Nord între 1940-1944 a însemnat pentru presa mureșeană supraviețuirea în exil, la București și în alte orașe din teritoriul neocupat al țării.

Repariția presei în limba română după al doilea război mondial se produce în județul Mureș în registru bilingv, prin publicația reghineană *Egalitatea – Egyenlőség*, „foaie de informație pentru cetățenii orașului

Reghin și jur”, editată bisăptămânal de primăria orașului între 15 noiembrie 1944 – 9 august 1945.

Recomandându-se pe rând ca foaie a muncitorilor, a plugarilor sau a Blocului Antifascist, acest ziar de orientare progresistă debuta cu un „apel la toți cetățenii, fără deosebire de naționalitate, ca să-și întindă mâna în semnul împăcării ca astfel în armonie comună să înfăptuim pe teritoriul județului ordinea democratică pe care cu toții o dorim.”¹ Coordonată de redactorul responsabil Vasile Maros, publicația a apărut de două ori pe săptămână, având în cea mai mare parte a existenței sale un conținut identic pentru cele două versiuni, română și maghiară, paginate „în oglindă”.

Primul număr al ziarului a

apărut la 15 noiembrie 1944 sub denumirea *Apell – Felhívás*, schimbat în *Egalitatea – Egyenlőség* odată cu al doilea număr, din 19 noiembrie 1944, căci – explica redacția – reghineanul „nu mai e român, nu mai e maghiar, nu-i creștin, nu-i evreu. Numai egalitate este.”² Tot acum, noul prefect Victor Groza (fratele primului ministru Petru Groza) declara în paginile ziarului: „Cu ziua de azi aici va naște o lume nouă.”³ La atât de scurt timp după eliberarea Ardealului, tematica edițiilor de început includea pe lângă articole propagandistice, chestiuni precum redeschiderea școlilor, reîntoarcerea celor plecați în refugiu, refacerea căilor ferate distruse în război, reluarea serviciilor poștei, mersul războiului.

Într-o formulă crescută la patru pagini din ianuarie 1945, odată cu preluarea statutului de organ local al Blocului Antifascist din Reghin, ziarul și-a diversificat conținutul printr-o atenție mai mare acordată învățământului și culturii. Între altele, redacția organiza serate culturale de poezie și muzică populară și cultă, românească și maghiară.⁴ Publicitatea începea la rândul său să ocupe spații tot mai largi în economia publicației. În paralel cu propaganda făcută Blocului Antifascist, gazeta promovează de la începutul anului 1945 și Frontul Plugarilor – „singura organizație care nu are scop politic, ci un scop economic: ridicarea stării țăranelor române.”⁵ Tot acum, primarul Reghinului Anton Mera devine directorul publicației, secundat de Vasile Maros ca primredactor, cele două nume devenind în varianta maghiară a ziarului Mera Antal și respectiv Maros László. În martie 1945, ziarul relata într-o manieră echivocă și constituirea organizației locale a Uniunii Patrioților: „Uniunea Patrioților nu este un partid politic (s.n.). Ea este o organizație politică

(s.n.) patriotică a mulțimii. De aceea în Uniunea Patrioților poate intra și trebuie să intre orice român fără de partid și din orice partid politic democratic. I se cere numai să fie cinstit și să lupte împotriva hitlerismului.”⁶

O schimbare de orientare în politica ziarului se remarcă începând din 29 martie 1945, odată cu înlocuirea lui Anton Mera cu M. Căprucean la conducerea orașului. Anton Mera dispăre și din caseta redacțională a ziarului, în care primredactorul Vasile Maros apare secundat de redactorul Liviu G. Maior. Prima pagină e acaparată de discursul comunist al Frontului Național Democrat, care avea misiunea „să dirijeze întreaga viață economică și politică a orașului”, organizând în acest scop și o comisie locală de epurare care avea misiunea „să purifice viața publică și particulară de elemente fasciste.”⁷

Treptat, dialectica proletară acaparează editorialele primei pagini: „Clasa medie și astăzi se mai agață de vremurile blestemate ale trecutului. Șovăie să ia parte la noua orânduire, caută să se sustragă de la îndatoriri. E un semn vădit de lipsă să ocupe spații tot mai largi în economia publicației. În paralel cu propaganda făcută Blocului Antifascist, gazeta promovează de la începutul anului 1945 și Frontul Plugarilor – „singura organizație care nu are scop politic, ci un scop economic: ridicarea stării țăranelor române.”⁵ Tot acum, primarul Reghinului Anton Mera devine directorul publicației, secundat de Vasile Maros ca primredactor, cele două nume devenind în varianta maghiară a ziarului Mera Antal și respectiv Maros László. În martie 1945, ziarul relata într-o manieră echivocă și constituirea organizației locale a Uniunii Patrioților: „Uniunea Patrioților nu este un partid politic (s.n.). Ea este o organizație politică

revine astfel la discursul politic inițial, reafirmându-și susținerea pentru Frontul Plugarilor și tratând pe larg subiecte precum reabilitarea primarului Anton Mera, pe când ediția maghiară *Egyenlőség* păstrează discursul procomunist. Primredactorul Vasile Maros nu mai colaborează din iulie 1945 decât la ediția maghiară, în timp ce Liviu G. Maior rămâne redactor principal doar al ediției române. Ambele ediții continuau să titreze însă pe frontispiciu îndemnul „Împreună pentru împăcare!” Aceste elemente sugerează că în ultimele săptămâni de apariție, *Egalitatea și Egyenlőség* au încetat, din rațiuni politice, să mai reprezinte două fațete lingvistice ale aceluiași demers editorial.

1. Dr. Victor Groza – prefect, Dr. Andrei Antalffy – subprefect, *Apel către populația județului Mureș*, în *Egalitatea – Egyenlőség*, Reghin, anul I, nr. 2, 19 noiembrie 1944, p. 1.
2. Vasile Maros, *Reghinul se trezește*, în *Egalitatea – Egyenlőség*, Reghin, anul I, nr. 5, 29 noiembrie 1944, p. 1.
3. Victor Groza, *Cred și declar că între români și maghiari numai neînțelegeri intenționate ațâțate sunt*, în *Egalitatea – Egyenlőség*, Reghin, anul I, nr. 2, 19 noiembrie 1944, p. 1.
4. *Viața culturală*, în *Egalitatea – Egyenlőség*, Reghin, anul II, nr. 1, 1 ianuarie 1945, p. 4.
5. *Ce vrea «Frontul Plugarilor»*, în *Egalitatea – Egyenlőség*, Reghin, anul II, nr. 1, 1 ianuarie 1945, p. 4.
6. *A luat ființă în Reghin «Uniunea Patrioților»*, în *Înfrățirea*, Târgu-Mureș, anul II, nr. 11, 22-29 martie 1945, p. 1.
7. *În Reghin s-a constituit Frontul Național Democrat*, în *Înfrățirea*, Târgu-Mureș, anul II, nr. 13, 29 martie 1945, p. 1.
8. Emil Frank, *Clasa medie și proletariatul*, în *Înfrățirea*, Târgu-Mureș, anul II, nr. 19, 26 aprilie 1945, p. 1.

CĂLĂTORIND PRINTRE CLASICII LITERATURII UNIVERSALE · CĂLĂTORIND PRINTRE CLASICII LITERATURII UNIVERSALE

Nelu Mărginean vă recomandă:

www.ecartonline.info

David Copperfield – Charles Dickens

Charles Dickens este poate cel mai cunoscut scriitor englez din epoca victoriană, opera lui fiind cunoscută și tradusă în toată lumea. Înainte de a deveni romancier, Charles Dickens a fost un foarte reputat ziarist. De altfel va publica în ziare toată viața lui, chiar dacă în conștiința lumii se va impune ca scriitor.

Citit intens de toate generațiile care s-au scurs de la apariția lui până în ziua de azi, monumentalul *David Copperfield* al lui Charles Dickens are o vădită tentă autobiografică dar este și o cronică a societății engleze din epoca victoriană. Scris pe nerăsuflăte (uneori scria câte 18 ore pe zi), prezentul roman este, după spusele autorului, cel mai drag sufletului lui.

Acțiunea romanului se petrece în Anglia secolului al XIX-lea și descrie viața, nu întotdeauna fericită, a lui David Copperfield. Deși orfan de tată încă înainte de a se naște, primii ani ai vieții eroului cărții sunt ani fericiți, alături de o mamă iubitoare și de o servitoare devotată, Clara Pegotty. Dar calvarul lui David începe în momentul în care mama lui se recăsătorește, tatăl său vitreg împreună cu sora sa dovedindu-se niște oameni fără inimă. După moartea mamei sale situația micuțului David devine și mai grea, fapt care-l face să ia decizia de a-și lua soarta în propriile mâini. Ajutat de mătușa lui, Betsey Trotwood, tânărul David își începe educația la o școală particulară iar mai târziu îl vom găsi ca practicant în cadrul unui așezământ juridic. Și în continuare eroul principal al cărții va trece prin numeroase încercări pe care viața i le va scoate în cale, dar datorită tenacității sale toate vor fi trecute cu bine. În paralel, romanul urmărește destinul și altor personaje pozitive sau negative care, într-un fel sau altul, și-au încrucișat pașii cu David Copperfield. Romanul se termină cu căsătoria dintre David, acum un scriitor în plină glorie și sensibilă Agnes Wickfield, spre bucuria celor două doamne care au vegheat la devenirea lui: mătușa Betsey și dădaca Pegotty.

Este de prisos să-ți dau un alt indemn decât acela de a citi această carte.

LitArt

Publicație lunară de cultură.
Apare la Târgu-Mureș sub egida
onorifică a Asociației Scriitorilor.
ISSN: 2067 - 5240

Tipărit la S. C. Udvarhelyi Hirado SRL
Odorheiu Secuiesc.
Tiraj: 1500 de exemplare

EDITOR: PFA GIURGEA ADRIAN ARMAND

Parteneri editoriali: **Societatea Scriitorilor, Editorilor și Tipografilor Mureșeni;** și **www.cultura.inmures.ro**
Colegiul onorific: Cornel MORARU, Al. CISTELECAN, Iulian BOLDEA, Eugeniu NISTOR, Zeno GHIȚULESCU
Redactor-șef: **Adrian A. GIURGEA**

Redactori-colaboratori: Cora FODOR, Dumitru-Mircea BUDA, Mediana STAN, Mihai SUCIU, Laurențiu BLAGA,
Cornelia TOȘA, Angela MĂGHERUȘAN-PRECU, Rudy MOCA, Ioan GĂBUDEAN, Nelu MĂRGINEAN

Adresa de corespondență: Târgu-Mureș, str. George Enescu nr. 2. E-mail: redactia@litart.ro
Conținutul editorial al revistei poate fi găsit și pe internet la adresa www.litart.ro

Editorii nu își asumă responsabilitatea opiniilor exprimate de autori în materialele publicate.